

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
7425–7427-13

meddelad i Stockholm den 29 oktober 2014

SÖKANDE

Vapstens sameby,

Ombud: Advokaterna Camilla Wikland och Karl Larsson
Gärde Wesslau Advokatbyrå
Kungstorget 2
411 17 Göteborg

KLANDRAT AVGÖRANDE

Regeringens (Näringsdepartementet) beslut den 22 augusti 2013, N2012/1637/FIN, N2012/2776/FIN, N2012/5726/FIN, i fråga om bergmästarens beslut om bearbetningskoncessioner för områdena Rönnbäcken K nr 1 och Rönnbäcken K nr 2 samt Rönnbäcken K nr 3 i Storumans kommun, Västerbottens län, se bilaga (här borttagen)

SAKEN

Rättsprövning

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen förklarar att regeringens beslut ska stå fast.

Högsta förvaltningsdomstolen beviljar samebyn ersättning av allmänna medel för inställesekostnader för två företrädare för samebyn vid muntlig förhandling med sammanlagt 14 284 kr, varav 9 458 kr för resa och 4 826 kr för nattlogi. AA beviljas ersättning av allmänna medel för inställesekostnader med 2 786 kr, varav 882 kr för resa och 1 904 kr för nattlogi.

Dok.Id 152461

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

BAKGRUND

Bergmästaren beviljade den 23 juni 2010 IGE Nordic AB bearbetningskoncessioner för områdena Rönnbäcken K nr 1 och Rönnbäcken K nr 2 i Storumans kommun, Västerbottens län. Vapstens sameby, som bedriver rennärning inom koncessionsområdena, överklagade besluten hos regeringen, som avslog överklagandet i beslut den 21 oktober 2010. Samebyn begärde rättsprövning hos Högsta förvaltningsdomstolen, som i dom den 25 maj 2012 (mål nr 443-11) upphävde regeringens beslut. Som skäl angavs att beslutet inte innehöll en avvägning enligt 3 kap. 10 § miljöbalken mellan aktuella riksintressen – intresset av att utvinna mineral och intresset av att bedriva rennärning – och därför stred mot bestämmelsen.

I december 2011 ansökte Nickel Mountain AB, som tagit över mineralrättigheterna, hos bergmästaren om en tredje bearbetningskoncession, Rönnbäcken K nr 3. Bergmästaren beslutade den 1 oktober 2012 att bevilja den sökta koncessionen. Samebyn överklagade beslutet hos regeringen.

I det nu klandrade avgörandet avslog regeringen överklagandena avseende samtliga tre koncessioner.

YRKANDEN M.M.

Vapstens sameby ansöker om rättsprövning och yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen upphäver regeringens beslut. Samebyn begär vidare att ersättning ska lämnas för kostnader som företrädare för samebyn haft för resor och övernattningskostnader vid inställelse till muntlig förhandling i målen. Ersättning för inställelsekostnader har också begärts av AA som hörts som vittne.

Samebyn anför bl.a. följande.

Regeringen har inte fullgjort sin skyldighet enligt 3 kap. 10 § miljöbalken då det av beslutet inte tydligt framgår vilket område som omfattas av prövningen av

Mål nr
7425–7427-13

riksintressena. Denna brist sammanfaller med att regeringen felaktigt underlåtit att ta ställning till den sammantagna effekt som en gruvetablering får för samebyns möjligheter att bedriva rennäring. Trots att lokaliseringsfrågan avgörs vid ett beslut om koncession har regeringen inte gjort någon fullständig prövning av de miljömässiga konsekvenserna, utan ansett att detta får ske inom ramen för tillståndsprövningen enligt miljöbalken. I den processen ges villkor för verksamheten men någon ny avvägning mellan riksintressena görs inte. Regeringen skulle därför inför sitt beslut ha behövt ta ställning till den sammanlagda negativa effekten för samebyns renskötsel samt till om det är möjligt att reducera den förväntade negativa effekten med skadebegränsande åtgärder. Genom att skjuta upp de bedömningar som krävs för en fullgod intresseavvägning enligt 3 kap. 10 § miljöbalken brister regeringens beslut i formellt hänseende.

Vidare har regeringen gjort en felaktig bedömning av vilket riksintresse som ska ges företräde. Sverige är skyldigt att säkerställa möjligheten till fortsatt bedrivande av renskötsel i varje sameby och exploateringar som riskerar att ointetgöra denna möjlighet ska enligt Sveriges folkrättsliga åtaganden inte tillåtas. Utredningsansvaret för att en exploatering kan genomföras utan att påverka rennäringen i otillåten omfattning ligger på den som ansöker om koncessionen och beslutsfattande myndighet. Varken sökanden, länsstyrelsen, Bergsstaten eller regeringen har kunnat presentera någon relevant forskning om förväntade konsekvenser av gruvan för samebyn. Inte heller har några fungerande skyddsåtgärder presenterats. I brist på sådan utredning ska den bevisning som samebyn presenterat läggas till grund för bedömningen av vilket riksintresse som ska ges företräde.

Till skillnad från andra gruvetableringar som beviljats inom samebyns område ligger de nu sökta koncessionerna inom ett mycket viktigt renskötselområde inom samebyns året-runt-mark. Renarna kommer till området i mitten av april efter flytten från vinterbetesområdet och får då ströva fritt och sprida sig för att hitta bra bete. De rör sig fram och tillbaka från odlingsgränsen och västerut beroende på födotillgången. Det handlar således inte om ett område som bara ska passeras,

Mål nr
7425–7427-13

utan ett mycket viktigt betesområde under tiden april – juni och även under augusti och september. Om en gruva skulle etableras skulle renarna aldrig våga gå in och beta i området. De skadelindrande åtgärder som bolaget har föreslagit i form av lastbilstransporter och stödutfodring kommer inte att fungera. Den planerade gruvan påverkar ett så vitalt område att bara ett väsentligt lägre antal renar kommer att kunna hållas, kanske en fjärdedel av det antal som samebyn har i dag. Av dagens sju renskötsel företag kommer fem att behöva läggas ned. Eftersom renskötseln är arbetsintensiv kommer återstående företag inte klara av att bevaka renarna, genomföra förflyttningar och andra väsentliga arbetsuppgifter. Det kommer att leda till att samebyn måste upphöra med renskötseln helt.

Regeringens beslut brister även i formellt hänseende då samebyns begäran om att ett muntligt sammanträde ska hållas i ärendet har avslagits. Rätten till muntlighet i 14 § förvaltningslagen (1986:223) utgör en grundläggande förvaltningsrättslig regel som regeringen har att tillämpa i förvaltningsärenden. Med tanke på ärendets art och omfattning innebär beslutet att avslå samebyns begäran om muntligt sammanträde att beslutet är olagligt och ska upphävas.

Nickel Mountain AB anför bl.a. följande. Regeringen har riktigt bedömt att riksintresset för mineral ska ges företräde framför rennäringen. Den nickel-fyndighet som har gjorts är den största som kartlagts i Sverige och medför att Sverige kan bli oberoende av import av nickel i 27 år. Den planerade gruvan beräknas ge upp emot 1 000 arbetstillfällen i Västerbottens län. Det är således betydande samhällsekonomiska vinster som uteblir om gruvan inte tillåts. Bolaget har hela tiden försökt samverka med samebyn och anlitate en oberoende konsult som gjorde en rennäringanalys där bl.a. skyddsåtgärder planerades tillsammans med samebyn. Den godkändes också av samebyn innan den lämnades till Bergsstaten. Utgångspunkten är att möjligheterna att bedriva rennäring inte utsläcks. Det är först i tillståndsprocessen enligt miljöbalken som en detaljgranskning av verksamheten sker och det är i den processen som villkor får sättas upp för att i möjligaste mån minska störningarna för renskötseln.

Mål nr
7425–7427-13

Professor emeritus AA har i skriftligt yttrande och vid den muntliga förhandling som Högsta förvaltningsdomstolen hållit i målen anfört bl.a. följande.

Rönnbäcksnäset och området norr och söder om detta utgör synnerligen värdefull renbetesmark under tidig vår till förvinter. Området är dessutom förbindelselänk mellan den västra och östra halvan av samebyns året-runt-mark och utgör ett s.k. funktionellt område för samebyn, som får resten av markerna att fungera under barmarkstiden. Förutom det viktiga betet och strövmarken på våren och sommaren behövs marken på hösten för att renarna inte ska gå ner till vintermarken för tidigt, eftersom betet där inte räcker då.

Såväl vetenskap som praktisk erfarenhet visar att en renhjord påverkas av förhållandevis milda störningar från t.ex. vägar, friluftsområden, kraftledningar och vindkraftverk på cirka fyra–åtta kilometers avstånd. Då skingras hjorden och renarna sprids över större områden. Studier från Alaska och Kanada samt erfarenheter från Svartlidengruvan inom samebyns område visar att verksamhet vid gruvor medför större undvikelseeffekt på grund av starka ljud från tippning av sten, borring och detonationer. Med de bullernivåer och andra störningar som kan utläsas av bolagets miljökonsekvensbeskrivning kommer hela året-runt-marken i höjd med Rönnbäcksnäset tveklöst att ligga inom en undvikelsezon med mycket kraftiga undvikelseeffekter för renarna. Det kommer att förhindra betesströvning inom området och avsevärt försvåra för samebyn att vid behov flytta renarna genom området. Det finns inga skadereducerande åtgärder som skulle kunna undanröja undvikelseffekter av den här omfattningen och möjliggöra renskötsel i området. Konsekvensen av en gruvetablering i enlighet med bolagets ansökan är att samebyn inte kommer att kunna fortsätta med renskötsel i nuvarande omfattning. Det mest sannolika resultatet är en total nedläggning av renskötseln och därmed av samebyn av både resurs- och arbetsmässiga skäl.

Sametinget har vid den muntliga förhandlingen förklarat sig stödja samebyns och AAs bedömning att en gruva i Rönnbäcken kommer att medföra sådana konsekvenser att området inte längre kan användas för renskötsel. Detta borde

medföra att riksintresset för rennäringsen ges företräde framför riksintresset för mineralutvinning.

Regeringen, som har beretts tillfälle att yttra sig i målen, anför bl.a. följande.

Regeringen har prövat konsekvenserna av den planerade gruvverksamheten i enlighet med vad som krävs vid tillämpningen av 3 och 4 kap. miljöbalken, vilket är den prövning som ska ske i ett ärende om bearbetningskoncession enligt 4 kap. 2 § minerallagen (1991:45). Det underlag som funnits tillgängligt vid beslutstillfället har möjliggjort en allsidig och övergripande avvägning av hur de mark- och vattenområden som koncessionerna avser bäst bör användas. Miljöeffekterna har fått en grundlig belysning och beaktats i enlighet med lagstiftarens intentioner (se t.ex. prop. 1991/92:161 s. 8). Den prövningen har dock vissa, av lagstiftaren avsedda, begränsningar.

Ett ärende om bearbetningskoncession avgörs i ett tidigt skede av den process som krävs för att etablera en ny gruva och det är inte möjligt att i detalj avgöra hur stor miljöpåverkan den framtida gruvverksamheten kommer att medföra.

Regeringen har bedömt att rennäringsen och gruvverksamheten inte kan samexistera inom koncessionsområdena under den tid som gruvdriften kommer att pågå. Vid prövningen enligt 3 kap. 10 § miljöbalken bedömde regeringen att riksintresset för fyndigheten av mineral skulle ges företräde inom det aktuella området. Regeringen fann vidare att renskötseln kunde komma att bli påverkad även inom de övriga delarna av det område som bedömts vara av riksintresse för rennäringsen men delade Länsstyrelsen i Västerbottens läns bedömning att samebyn kan fortsätta med sin verksamhet i området om kraftfulla skadebegränsande åtgärder vidtas.

Regeringens utgångspunkt var och är fortfarande att samebyn inte skulle tvingas att upphöra med sin renskötselverksamhet till följd av gruvverksamheten. Samebyn har inom sina områden utanför koncessionsområdena en

grundlagsskyddad rätt att använda marken för renskötsel. Det följer också av Sveriges folkrättsliga åtaganden.

Mark- och miljödomstolen har vid sin kommande tillståndsprovning möjlighet att i detalj reglera hur gruvdriften ska få bedrivas så att störningarna från verksamheten påverkar samebyns verksamhet i så liten utsträckning som möjligt. Den utredning som samebyn har lagt fram i målen om rättsprovning blir sannolikt en viktig del av det underlag som domstolen har att ta ställning till.

Sammanfattningsvis finner regeringen att det inte finns skäl till någon annan bedömning än den som gjordes i regeringens beslut den 22 augusti 2013.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 1 § lagen (2006:304) om rättsprovning av vissa regeringsbeslut får en enskild ansöka om rättsprovning av sådana beslut av regeringen som innefattar en provning av den enskildes civila rättigheter eller skyldigheter i den mening som avses i artikel 6.1 i Europakonventionen. Enligt 7 § ska Högsta förvaltningsdomstolen upphäva regeringens beslut om det strider mot någon rättsregel på det sätt som sökanden har angett eller som klart framgår av omständigheterna. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att felet saknar betydelse för avgörandet.

Rättsprovningen innefattar, förutom ren lagtolkning, även sådana frågor som faktabedömning och bevisvärdering samt frågan om beslutet strider mot kraven på saklighet, opartiskhet och allas likhet inför lagen. Provningen omfattar också fel i förfarandet som kan ha påverkat utgången i ärendet. Om de tillämpade rättsreglerna är så utformade att det föreligger en viss handlingsfrihet vid beslutsfattandet, omfattar rättsprovningen frågan om beslutet ryms inom handlingsfriheten (jfr prop. 1987/88:69 s. 23–25 och 234).

I 1 kap. 2 § sjätte stycket regeringsformen föreskrivs att det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. Vidare sägs i 2 kap. 17 § andra stycket att samernas rätt att bedriva renskötsel regleras i lag.

Enligt 4 kap. 2 § minerallagen ska en bearbetningskoncession meddelas om en fyndighet som sannolikt kan tillgodogöras ekonomiskt har blivit påträffad och fyndighetens belägenhet och art inte gör det olämpligt att sökanden får den begärda koncessionen. Reglerna i 3 och 4 kap. miljöbalken ska då tillämpas. Om ett ärende om koncession avser en verksamhet som senare ska prövas även enligt miljöbalken eller andra lagar ska 3 och 4 kap. miljöbalken tillämpas endast vid den prövning som sker i koncessionsärendet.

I 3 kap. miljöbalken finns grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden. Enligt 1 § ska mark- och vattenområden användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Mark- och vattenområden som har betydelse för bl.a. rennäringen ska enligt 3 kap. 5 § första stycket så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande. Enligt andra stycket ska områden som är av riksintresse för rennäringen skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

Enligt 3 kap. 7 § första stycket ska mark- och vattenområden som innehåller värdefulla ämnen eller mineral så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra utvinningen av dessa. Enligt andra stycket ska områden som innehåller fyndigheter av ämnen eller material som är av riksintresse skyddas mot åtgärder som avses i första stycket.

Om ett område är av riksintresse för flera oförenliga ändamål ska enligt 3 kap. 10 § första stycket företräde ges åt det eller de ändamål som på lämpligaste

sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt.

Förarbeten till miljöbalkens bestämmelser

Enligt förarbetena ska bestämmelserna i 3 kap. miljöbalken kunna utgöra ett instrument för samlade bedömningar i samhällsplaneringen för en hållbar utveckling där mark, vatten och fysisk miljö i övrigt används så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt god hushållning tryggas (prop. 1997/98:45 del 1 s. 245).

Vid en bedömning enligt 3 kap. 10 § miljöbalken av vilket riksintresse som har företräde har Sveriges internationella åtaganden betydelse (prop. 1997/98:45 del 2 s. 35).

När miljöbalken trädde i kraft upphävdes lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m., naturresurslagen. Bestämmelserna i 3 kap. miljöbalken motsvarar den tidigare regleringen i 2 kap. naturresurslagen. I förarbetena till denna angavs bl.a. följande.

I en god hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt ligger ett krav att intressen och anspråk som hänger samman med livsmedelsförsörjningen, industrins råvaruförsörjning, energiförsörjningen och samhällsbyggandet ska beaktas. Däri ligger bl.a. ett krav på att lämpliga områden ställs till förfogande för samhällsbyggandets olika led i form av t.ex. anläggningar för produktion och teknisk försörjning, för skilda vetenskapliga, kulturella och rekreativa behov samt för det militära och civila försvaret. I en god hushållning ingår också att disponera resurserna och att utforma nödvändiga ingrepp med hänsyn till människornas behov och så att mångformigheten i natur- och kulturmiljön bevaras. Beslut om användningen av våra naturresurser innebär i många fall att man måste göra avvägningar mellan ett flertal, ofta motstridiga intressen. Ekologiska, sociala och samhällsekonomiska synpunkter måste därvid vägas mot varandra på ett sätt som sammantaget främjar en god hushållning. Vid valet mellan att bevara

Mål nr
7425–7427-13

naturresurser eller att ta dem i anspråk bör i princip en samhällsekonomisk bedömning göras av vilken åtgärd som är att föredra. Den samhällsekonomiska värderingen måste göras bl.a. med utgångspunkt i målen för den ekonomiska politiken. Det innebär att effekterna på sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten måste tillmätas stor betydelse (prop. 1985/86:3 s. 150 ff.).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

I det klandrade beslutet har regeringen haft att ta ställning till vilket ändamål som ska ges företräde såvitt gäller ett område som är av riksintresse för två oförenliga ändamål.

Det ena ändamålet är rennäringen. Om detta ändamål hade getts företräde skulle det ha inneburit att det redan nu stått klart att en mycket stor nickelfyndighet, som bl.a. beräknas göra Sverige oberoende av import av nickel i 27 år och ge upp emot 1 000 arbetstillfällen, inte skulle kunna bearbetas.

Det andra ändamålet är mineralutvinning. Att detta ändamål har getts företräde innebär att en sameby inte kommer att kunna bedriva renskötsel inom koncessionsområdena. Det görs emellertid i målen vidare gällande att renskötsel inte heller kommer att kunna bedrivas inom ett omgivande område av betydande storlek samt att antalet renar inom återstående delar av det aktuella området måste begränsas i sådan grad att näringen kommer att sakna ekonomisk bärkraft, med följd att samebyn kommer att tvingas helt upphöra med renskötsel.

Regeringen har vid sin avvägning ansett att ”även om rennäring inte är möjlig att bedriva inom de aktuella områdena om företräde ges åt gruvverksamhet, behöver detta inte nödvändigtvis medföra att samebyns möjligheter att i övrigt bedriva rennäring omintetgörs, vilket skulle strida mot renskötselrätten och Sveriges folkrättsliga åtaganden.”

Enligt 1 kap. 2 § regeringsformen ska, som tidigare framgått, det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv främjas. I förarbetena till stadgandets ursprungliga lydelse uttalas att ordet kultur i detta

Mål nr
7425–7427-13

sammanhang ska ges en vidsträckt tolkning och även innefatta den renskötsel som är ett centralt inslag i samernas traditionella levnadssätt (prop. 1975/76:209 s. 138). Renskötselrätten nämns särskilt i 2 kap. 17 § regeringsformen där det sägs att den regleras i lag.

Skydd för rennäringen i lag ges främst genom de återgivna bestämmelserna i 3 kap. 5 § miljöbalken. Mark- och vattenområden ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringens bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringen ska skyddas mot sådana åtgärder.

En motsvarande reglering fanns tidigare i 2 kap. 5 § naturresurslagen. I förarbetena till den bestämmelsen konstaterades att rennäringen är en förutsättning för den samiska kulturen och erinrades om att riksdagen i olika sammanhang uttalat att den samiska kulturens fortlevnad måste garanteras (prop. 1985/86:3 s. 57 f.). Detta innebär, sades det vidare, att det måste finnas grundläggande förutsättningar för rennäringen inom i princip varje sameby, nämligen en säker tillgång till sådana områden inom både året-runt-markerna och vinterbetesmarkerna som har avgörande betydelse för möjligheterna att bedriva renskötsel. Det kan gälla bl.a. flyttningsleder, särskilt sådana avsnitt där på grund av terränghinder m.m. alternativa framkomstvägar saknas, liksom viktiga kalvningsland och områden med särskilt goda betesförhållanden.

I ett senare lagstiftningsärende om samerna och samisk kultur m.m. gjordes bedömningen att bestämmelserna i naturresurslagen och vad som uttalats i förarbetena till denna lag innebär ett skydd för rennäringens markanvändning som är betydligt starkare än det som får anses följa av landets folkrättsliga förpliktelser (prop. 1992/93:32 s. 105).

Regeringen har i dessa mål, som redan redovisats, konstaterat att även om rennäring inte är möjlig att bedriva inom de aktuella områdena om företräde ges åt gruvverksamhet, behöver detta inte nödvändigtvis medföra att samebyns möjligheter att i övrigt bedriva rennäring omintetgörs. En fråga blir, mot nyss

angiven bakgrund, om regeringens faktabedömning i denna del är så bristfällig att beslutet bör upphävas.

Till grund för regeringens beslut ligger bl.a. att Länsstyrelsen i Västerbottens län i ett yttrande i september 2012 gjort bedömningen att det kan vara möjligt för samebyn att bedriva fortsatt bärkraftig renskötsel om kraftigt skadereducerande åtgärder vidtas. Dessa åtgärder får, framhöll länsstyrelsen, regleras genom villkor vid den prövning av miljöfarlig verksamhet som senare ska ske enligt miljöbalken. Bergmästaren och regeringen har anslutit sig till länsstyrelsens bedömning.

Samebyn har emellertid, som framgått, gjort gällande att gruvdriften kommer att skapa sådana störningar inom omgivande året-runt-marker att en direkt konsekvens blir att fem av samebyns sju renskötsel företag måste läggas ned, vilket i sin tur kommer att medföra att samebyn tvingas helt upphöra med renskötsel.

Det står klart att en gruvdrift i enlighet med vad som planeras medför påtagliga negativa effekter för möjligheten att bedriva renskötsel även på mark som omger själva koncessionsområdena, i synnerhet i nära anslutning till dessa områden. De områden som kommer att påverkas utgör såväl flyttningsleder som för rennäringen särskilt värdefull året-runt-mark. Det går emellertid inte att nu göra någon säker bedömning av i vilken grad gruvdriften kommer att skapa sådana störningar utanför koncessionsområdena att renskötsel inte alls kan bedrivas där. Därmed är det inte heller möjligt att bedöma i vilken omfattning renskötsel även fortsatt kan bedrivas utanför det område inom vilket sådana störningar kan uppträda. Av avgörande betydelse är att det ännu inte har ställts upp några villkor för gruvverksamheten med avseende på konkreta skyddsåtgärder samtidigt som det förutsatts att kraftfulla skadebegränsande åtgärder måste vidtas. Som regeringen anfört i sitt yttrande i målen har mark- och miljödomstolen möjlighet att vid en kommande tillståndsprövning enligt miljöbalken i detalj reglera hur gruvdriften ska få bedrivas så att störningarna från verksamheten påverkar renskötseln i så liten utsträckning som möjligt.

Mål nr
7425–7427-13

Den ordning som tillämpas i ärenden av detta slag, med en inledande prövning av om koncession kan beviljas och en därpå följande tillståndsprövning, innebär således att en viss osäkerhet kan komma att prägla den först nämnda prövningen och därmed också den avvägning enligt 3 kap. 10 § miljöbalken som då ska ske. Regeringens beslut i koncessionsfrågan bygger på bedömningen att sådana kraftfulla skadebegränsande åtgärder kan vidtas att samebyn inte tvingas upphöra med sin renskötselverksamhet. Denna bedömning kan, enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening, inte sägas ha sådana brister att regeringsbeslutet bör upphävas på den grunden.

Vidare bör framhållas att den avvägning som ska göras enligt 3 kap. 10 § miljöbalken allmänt sett ger ett förhållandevis stort utrymme för olika bedömningar. Regeringen har motiverat sitt beslut utifrån de ekologiska, sociala, kulturella och samhällsekonomiska hänsynstaganden som enligt förarbetena bör beaktas samt också ansett att beslutet är förenligt med Sveriges folkrättsliga åtaganden. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening kan regeringens bedömning inte medföra att beslutet kan anses strida mot 3 kap. 10 § miljöbalken.

Vad härefter gäller samebyns invändning om att regeringen avslagit dess begäran om muntligt sammanträde konstaterar Högsta förvaltningsdomstolen att det inte finns någon rättsregel som innefattar en skyldighet att hålla ett sådant sammanträde.

Sammanfattningsvis anser Högsta förvaltningsdomstolen inte att det framkommit att regeringen vid beslutsfattandet skulle ha felbedömt fakta eller överskridit gränserna för det handlingsutrymme som finns i ärenden av detta slag eller att det vid handläggningen har förekommit något fel som kan ha påverkat utgången i ärendet. Regeringens beslut kan därmed inte anses strida mot någon rättsregel på det sätt som samebyn har angett. Det framgår inte heller klart av omständigheterna att beslutet på annat sätt strider mot någon rättsregel. Regeringens beslut ska därför stå fast.

Ersättningsyrkandena

Enligt 15 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) får enskild part som inställt sig till muntlig förhandling vid förvaltningsdomstol tillerkännas ersättning av allmänna medel för sina inställelsekostnader om domstolen finner att han skäligen bör ersättas. Med hänsyn till målens karaktär och de uppgifter som framkommit vid den muntliga förhandlingen bör samebyn tillerkännas ersättning för inställelsekostnader för två företrädare för samebyn. Ersättning bör beviljas med begärda 4 826 kr för nattlogi och – såvitt gäller kostnader för resa med egen bil med hänsyn till att ersättning kan lämnas med 18 kr per mil – 9 458 kr för resa.

AA har enligt 26 § förvaltningsprocesslagen som vittne rätt till ersättning för kostnader för sin inställelse vid den muntliga förhandlingen. Ersättningen till honom bör bestämmas till begärda 1 904 kr för nattlogi och – med hänsyn till vad som nyss sagts beträffande bilkostnader – 882 kr för resa.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit justitieråden Mats Melin, Nils Dexe, Margit Knutsson, Erik Nymansson och Elisabeth Rynning.

Målen har föredragits av justitiesekreteraren Ellinor Malmborg.